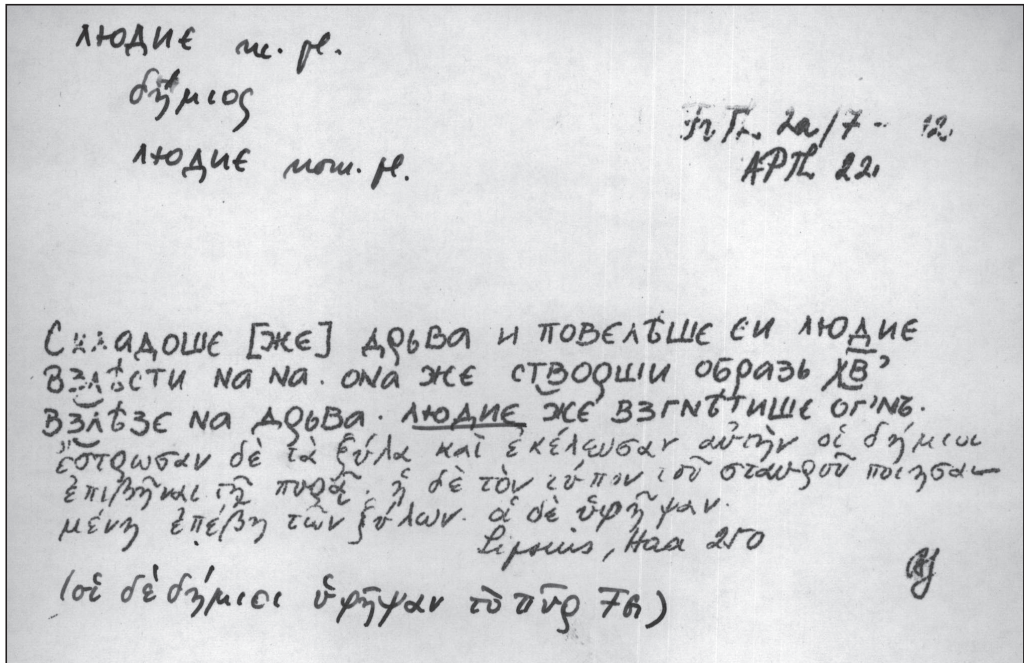

E-rječnik hrvatskoga crkvenoslavenskog jezika¹

Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije (RCJHR) prvi je leksikografski opis hrvatskoga crkvenoslavenskog jezika, čiju građu čini više od 60 hrvatskoglagoljičnih izvora, a koji se desetljećima izrađuje u Staroslavenskome institutu u Zagrebu. *Rječnik* nastaje na temelju rukom pisanih kartica koje sadržavaju kontekste u kojima se pojedina riječ nalazi, latinski i/ili grčki usporedni tekst ako je utvrđen te niz drugih leksikografu relevantnih podataka.

1. slika: Primjer kartice iz korpusa na temelju kojega nastaje *Rječnik*

* Ana Mihaljević viša je znanstvena suradnica, a Josip Mihaljević znanstveni suradnik u Staroslavenskome institutu.

¹ Ovaj je rad nastao u okviru projekata *Razvoj modela digitalne infrastrukture Staroslavenskoga instituta – DigiSTIN* i *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije – RCJHR*, koje financira Europska unija – NextGenerationEU. Za iznesene stavove i mišljenja odgovorni su samo autori te ti stavovi ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Prvi je sveščić objavljen 1991. godine, a do danas su tiskom objavljena 23 sveščića s natuknicama od *A* do *I*. Metajezik je *Rječnika* latinski, a donose se istovrijednice na hrvatskome, engleskome, latinskome i grčkome ako je grčka riječ potvrđena na mjestu hrvatske crkvenoslavenske riječi u usporednome grčkom tekstu.

Πῆζλῆ

ДИКА, -и f.

M; Br; COxf Ac Ivan Vinod Bč

dika, slava; glory, honor; — gloria, decus, laus, honor, nitor, diadema, altitudo: o dika i krasota erêiska ... s(ve)ti eronime MVat₄ 216c Roč 179d; i padet se тѣселавна **dika** č(lověč)ska BrVO 18b *altitudo* Is 2,18; hvala čast' **dika** krasota i slava budi s(ve)têi i nerazdêlnêi troici ot vsêh' kolên' i êzik' BrVb₁ 2c VO 16a *laus*; ot tebe div'na **dika** slovên'skimъ erêomъ BrLab 34a *a te mirabilis honor slavonicis sacerdotibus*; olêi že **dika** sl(a)vi skazuetъ se BrN₂ 348c *nitor gloriae* II mastъ Ac 60d Vat₅ 57d; i naše hčere i sini i žene ukrasivše za volju **dike** i slave sega s(vê)ta CAc 75r; prvo lakomostiju drugo **diku** tače sl(a)vi COxf 50a; duša ... is(u)h(rъsto)mъ vedena ... vs(a)koju lêpotoju ukrašena ... vsakov' **dikov'** ven'čana CIvan 155r *omni diadematē coronata*; g'dê prêgrêšeniê knez' i **dika** ihъ kratkaê CBč 74b.

Cf. слава, часть

MA

2. slika: Primjer obrade riječi iz tiskanoga izdanja *Rječnika*

U suradnji projekta *Razvoj digitalne infrastrukture Staroslavenskoga instituta* – DigiSTIN i *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije* – RCJHR izrađena je mrežna demoinačica *Rječnika* dostupna na poveznici <https://stin.hr/crkvenoslavenski-rjecnik/> te sada i na mreži možete doznati značenje hrvatskih crkvenoslavenskih riječi, a na istoj će se stranici objavljivati i natuknice koje će se obrađivati u sklopu projekta RCJHR.

Pojedine su riječi unesene u cijelosti te je njihova obrada vidljiva bez otvaranja PDF-a. Neke se riječi upućuju i na druge riječi hiperpoveznicama te na mrežni portal *Gorazd* (<https://gorazd.org/>), na kojemu je dostupan *Slovník jazyka staroslověnského*, referentni crkvenoslavenski rječnik.

Staroslavenski institut Rječnik Impresum Q

ИДѢ

ИДѢ conj. et adv.

etiam ИДѢ

M; Br; Ps; Czg

1. conj. explic. vel caus. *naime, jer, zato što, to wit, because of*; — *ѡти; quia, quoniam: g(ospod) usliši m(o)j(i)(b)voju moju i vapľь moi k tebi da pridetь ... Ide ičezu ěko dim' dni moi PsLob 66r Idѣ Par 58v Fr 84b BrAc 23c MVat₄ 83b Nov 83d Lab 74a Roč 71d ѡти ѣξλιπον ѡσει κατηϋς αι ĥm̄rai mou quia defecerunt sicut fumus dies mei Ps 101,4 || ere CPar 87r; eda kako ukradenъ estъ vszvratite i gospodemъ svoimъ Idѣ ne podobaetъ n(a)mъ ili ěsti ot nego i o tьtbi ničesože ili prikosnuti se BrVO 382c Vb₁; 243d N₂ 220d quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere Tob 2,21 || ne podobaet' bo n(a)m' Vat₆ 203a; ne boi se egda raz'bogatĕetъ č(lovĕ)kъ ili egda umnožit se sl(a)va domu ego Idѣ umirae ne ostavit i vsego BrAc 11d Idѣ Lob 32r Fr 46d ѡти оуќ ѣн τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήμψεται τὰ πάντα quoniam cum interierit non sumet omnia Ps 48,18 || ida PsPar 31r ere CPar 45r; ni s(ve)ti an'ton' prvi pustini'nakъ da s(ve)ti pavalъ kako nam pravi ob tom' edan' notarъ komu estъ ime lav' ... Ide ta isti lavъ ě sam' govorił sa učeniki bl(a)ženoga an'tona Czg 79v; usliši čto rečet' o mnĕ g(ospod)ъ b(og)ъ Idѣ rečetъ mĭrъ na ljudi svoe PsLob 57r Idѣ BrAc 20b ѡти καλήσει εἰρήνην quoniam loquetur pacem Ps 84,9 || Idѣže PsPar 51r ere CPar 75r; — cf. *дрѣ, ѣдд, ѣдддѣ, ѣрѣ, занѣ, занѣѣ, заѣто, заѣъ, иѣбо, идд, понѣѣ, ѣско*.*

2. adv. rel. loci *gaje; where*; — ubi: povelĕniem' deokleciĕnomъ vsvr'žen' bĕ v tьmnicu Idѣ mnoga trъpĕ usiliĕ s(ve)tie anastasia pičami pitĕn' bĕ BrVb₄ 93b ubi multa perpressus sanctae Anastasiae alimonis fovebatur || Idѣže Vat₆ 205a Vat₁₉ 375b Lab 159d onydĕ Pm 284b; — cf. *Иѣдѣѣ, К'дѣ, юдѣѣ, ѣѣ*. — Exh.

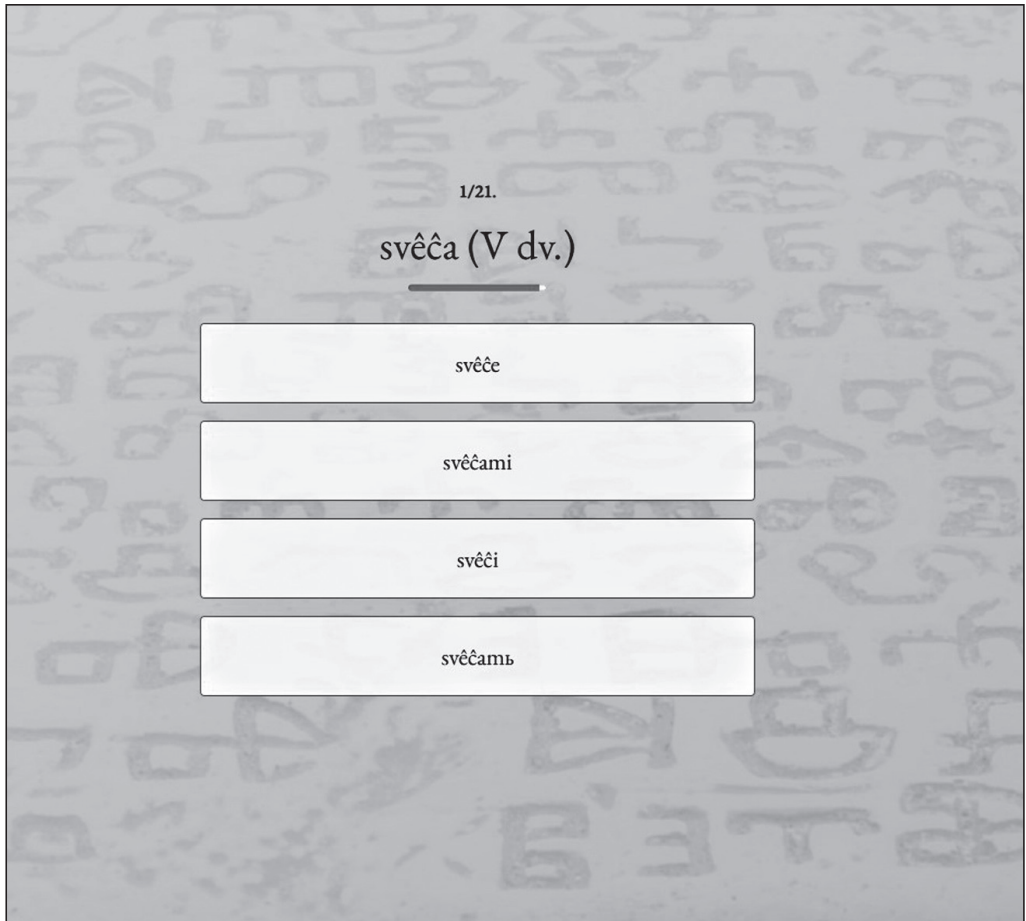
Cf. ИДѢѣ

S(ИДѢ)=M

7. slika: Primjer cjelovito obrađene natuknice

Riječi koje su tek u postupku leksikografske obrade, dok se čeka njihova cjelovita obrada, unose se tako da im se navode potvrđene latinske i grčke istovrijednice te poveznica na istovrijednicu na *Gorazdu* kako bi korisnik ipak dobio barem djelomični podatak o tome što bi pojedina riječ mogla značiti.

10. slika: Kviz za usvajanje sklonidbe imenica

Nadamo se da će digitalna inačica *Rječnika* približiti hrvatski crkvenoslavenski jezik svima zainteresiranima za hrvatsko glagoljaštvo.